

Kazanç vergisi kanununun 3 ncü maddesinin 14 ncü fıkrasının değiştirilmesine ve Bina vergisi kanununa bir geçici madde eklennesine dair kanun tasarısı ve İçişleri, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/293)

T. C.

Başbakanlık

Muamêlât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 171, 6/1630

14 . VI . 1944

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 3 ncü maddesinin 14 ncü fıkrasının değiştirilmesi ve aynı kanunla 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununa birer muvakkat madde eklenmesi hakkında Maarif Vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 29 . V . 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 3 ncü maddesinin 14 ncü fıkrasının değiştirilmesine ve aynı kanunla 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununa bir muvakkat madde eklenmesine dair kanun lâyihasının mucip sebepleri

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanunu, hususi okulların vergi muafiyetinden faydalanabilmeleri için bu okulların «Resmî talimatname ve müfredat programlarını aynen tatbik etmeleri» ni şart koşmuş bulunmaktadır.

1837 sayılı Bina Vergisi Kanunu ise muafiyetten istifade etmek için «Umumî maarife hâdim» olmayı yeter görmüştür.

Aynı mahiyette bulunan müesseselerin iki vergi bakımından ayrı ayrı ölçülerde mütalâa edilmesi ve umumî maarife hizmet eden, Devlet teftiş ve murakabesine tâbi bulunan, program ve talimatnameleri Maarif Vekilligince tetkik ve kabul edilmiş olan bir kısım okulların yalnız resmî program ve talimatnameleri takip etmedikleri için ayrı muameleye tâbi tutulmaları doğru bulunmadığından her iki vergi konusunda aynı ölçüyü kullanmak üzere, 2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun üçüncü maddesinin 14 ncü fıkrasının 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun üçüncü maddesinin beşinci fıkrasındaki esasa göre değiştirilmesi maksadıyla ilişik kanun lâyihası tanzim ve teklif olunmuştur. Şukadar ki, hususi bir ilkokulun umumî maarife hâdim sayılabilmesi için, mecburi öğretim çağındaki her Türk çocuğunun yapmakla mükellef bulunduğu ilk öğretimin ana çizgilerini gösteren Devlet ilkokul programını esas itibarıyla tatbik etmesi şart tutulacaktır.

Lâyihanın muvakkat maddeleri de türlü sebeplerle bugüne kadar tahsil edilememiş bulunan ve mühim bir yekûn teşkil etmiyen kazanç ve bina vergileri bakiyelerinin terkinin suretiyle bu vergileri ödeyemedikleri Hükümetçe kabul edilen bir kısım umumî maarife hâdim müesseseleri himaye gayesini istihdaf etmektedir.

İçişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

İçişleri Komisyonu

Esas No. 1/293

Karar No. 42

7 . VIII . 1944

Yüksek Reisliğe

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun üçüncü maddesinin 14 ncu fıkrasının değiştirilmesi ve aynı kanunla 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununa birer muvakkat madde eklenmesi hakkında Maarif Vekilligince hazırlanıp İera Vekilleri Heyetince 29 . V . 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası Maarif Vekilinin ve Maliye Vekilligi mümessilinin huzuruyla tetkik ve müzakere olundu.

Yapılan müzakere sonunda :

Hükümetçe teklif edilen kanun lâyihasında, umumî maarife hizmet ettiği takdirde kazanç vergisinden istisnası istenen okulların bu vergiden istisnasında bir mahzur görülmemiş ve ancak, umumî maarife hizmet kıstasının ne olabileceği üzerinde durulmuş olduğundan, birinci maddede adı geçen okulların umumî maarife hizmet etmekte olup olmadıklarının daha yakından murakabesini sağlıyan bir ifade kullanılmasının muvafık olacağı neticesine varılmış ve birinci maddeye « tedris programlarıyla talimatnameleri Maarif Vekilligince kabul edilen » ibaresi eklenmiştir.

1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 3 ncu maddesinin beşinci fıkrasındaki esasa göre değiştirilmekte olmasına nazaran, kazanç vergisinden istisnası istenen bu okulların henüz tahsil edilmiş bulunan Kazanç ve bina vergilerinden muafi-

yeti de zaruri görülmüş ve bu yolda iki muvakkat madde ile muafiyet şartları tesbit edilmeye kadar tahsil edilmemiş olan Kazanç ve Bina vergilerinin terkinin esası kabul edilmiştir.

Bu sebeple, muvakkat ikinci maddenin yazılı birinci maddedeki esasla ahenkleştirilmiştir.

Yukarıda zikredilen tadillerle kabul edilen kanun lâyihasının havalesi veçhile Maliye Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İçişleri Ko. Başkanı	Başkan V.	Bu rapor Sözcüsü
Tekirdağ	Çoruh	Giresun
C. Uybadın	A. Tüzün	N. Osten
Kâtip		
Seyhan	Ankara	Balıkesir
	F. Daldal	Y. S. Uzun
Balıkesir	Bolu	Bursa
F. Tiritöglü	H. Ş. Adal	F. Güvenciren
Erzincan	Erzurum	Gaziantep
Ş. Sökmensüer	N. Elgün	Dr. A. Melek
Gümüşane	Kayseri	Konya
R. Güreli	A. H. Kalacı	Ş. Ergun
Maraş	Tokad	Trabzon
R. Kaplan	A. G. Pekel	S. Abanozoğlu
Yozgad		
S. Korkmaz		

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/293

Karar No. 6

5 . I . 1945

Yüksek Reisliğe

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 3 ncu maddesinin 14 ncu fıkrasının değiştirilmesi ve aynı kanunla 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununa birer muvakkat madde eklenmesi hakkında Ma-

arif Vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 29 . V . 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası Maliye ve Maarif Vekillikleri mümessillerinin huzurlarıyla

incelendi ve Dahiliye Encümeninin mazbatasıyla bu encümenin maddelerde yaptığı değişiklikler Encümenimizce de kabul edilerek lâyiha havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Maliye Ko. Başkanı	Sözcü	Kâtip
Istanbul	Aydın	Ankara
A. Bayındır	A. Menderes	
Burdur	İzmir	Kastamonu
Ş. Engineri	Ş. Adalan	H. Çelen
Malatya	Zonguldak	
M. N. Zabcı	Y. Z. Özenci	

Vergi kanunlarındaki muafiyetler ancak her bir kanunun muhtevası dairesinde mütalâa edilmek ve kıyas ve tenazürle gidilmemek iktiza eder. Bu esas karşısında bina vergisinin hususi mektepler için tayin ettiği muafiyet unsurlarının kazanç vergisinde de aynen çereyanına mahal olmaması tabiidir. Bu itibarla bina ve kazanç vergisi kanunlarında tenazür ve tenasübü temin için tadil yapılmasına muhalifiz.

Ankara	Siird	Tekirdağ
M. Aksoley	S. Tuncay	E. Ataç

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/293
Karar No. 108

4 . VII . 1945

Yüksek Başkanlığa

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun üçüncü maddesinin 14 ncu fıkrasını değiştirmek ve bu kanun ile Bina Vergisi Kanununa birer geçici madde eklemek amacıyla Millî Eğitim Bakanlığınca tarafından hazırlanan ve Başbakanlığın 6/1630 sayılı ve 14 . VI . 1944 tarihli yazısıyla Yüksek Meclise arzolunan kanun tasarısı İçişleri ve Maliye Komisyonlarının raporlarıyla birlikte Komisyonumuza verilmekle Maliye ve Millî Eğitim Bakanlıkları temsilcileri hazır olduğu halde görüşüldü.

Genel öğretime hizmet eden özel okulların bina vergisinden ayırık tutulmuş olmasına karşılık Kazanç Vergisinden ayırık tutulmaları, Millî Eğitim Bakanlığının resmî tedris programlarını ve yönetmeliklerini aynen kabul etmeleri şartına bağlı bulundurulmuştur. Bina ve kazanç vergilerinin dayandığı esas ve prensipler ayırık olmakla beraber, özel okulların bu iki vergiden ayırık tutulmaları, genel öğretimin yayılmasını kolaylaştırmak ve teşvik etmek amacıyla yapıldığı meydandadır. Bu bakımdan vergi ayrılığı için verginin mahiyeti ile teklifi kabil oldukça, aynı şartların aranması maksada daha uygun olacağı tabii iken Kazanç Vergisi Kanununda

resmî ders program ve yönetmeliklerinin aynen kabul edilmiş olması şartının konulması tatbikatta bir takım zorluklar çıkardığı ve her iki vergi konusunda aynı ölçünün kullanılması için Kazanç Vergisi Kanununda değişiklik yapılmasına lüzum hasıl olduğu gerek Hükümetin gerekçesinden gerekse Komisyonunda verilen izahlardan anlaşılmuş ve vergi ayrıklığının uygulanması için Genel Öğretime hizmet etmek şartı Komisyonumuzca da yeter bulunmuş ve bu şartın belli edilmesinde dayanılacak bir ölçü olmak üzere İçişleri Komisyonunca maddeye eklenen fıkra da uygun görülmüştür.

Tasarı Kazanç Vergisinden ayırık tutulan özel okullardan şimdiye kadar alınamamış olan kazanç ve bina vergilerinin terkin edilmesi hakkında iki geçici madde de eklenmiş olup işin mahiyetine göre bu maddelerin de kabulü gerekli görülmüş ise de kazanç vergisinin değiştirilmesine ilişkin bir kanunda bina vergisini ilgilendiren bir maddenin yer alması kanun tekniği bakımından uygun bulunmamış ve bina vergisine ait hükmün 1837 sayılı kanuna eklenmesi gerekli görülerek, bunun için ayrı bir kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Bu rapor Sözcüsü
Kastamonu	Edirne	İstanbul
T. Coşkan	M. N. Gündüzalp	H. Ülkmen
Kâtip		
İstanbul	Aydın	Bitlis
F. Öymen	Gl. R. Alpman	B. Osma
Bolu	Diyarbakır	Giresun
Dr. Z. Ülgen	R. Behit	M. Akkaya
Hatay	İsparta	İzmir
H. Selçuk	M. Karaağaç	M. Birsal
Samsun	Tokad	Yozgad
M. A. Yörüker	R. A. Sevengil	A. Sungur

Özel okulların durumu, ne nispette ve ne şekilde denetlenmesi ve desteklenmesi gerektiği konuları küll olarak mütalâa edilmek gerektir. Bu itibarla tasarının bu konuların halline taliki reyindeyiz.

Eskişehir	Rize
Y. Abadan	T. B. Balta

1. — Bina Vergisi Kanunu (umumî maariife ve menafii umumiyeye hadim cemiyetlere ait binaları kazanç temini gayesi bulunmaması ve icar ve isticar edilmemek şartıyla) bina vergisinden istisna etmiştir. Bu hükme göre hahusi Türk mektepleriyle azlık okullarının ve Türkiyede açılmış olan eenebi mekteplerinin bu istisnadan faydalanabilmeleri için umumî maariife hadim cemiyetlere ait olması gerekmektedir. Memleketimizde muhtelif Fransız, İtalyan, İngiliz ve Amerikan cemiyetleri tarafından açılmış mektepler vardır. Millî Eğitim Bakanlığı bir zaman cemiyetleri umumî maariife hadim telâkki etmediği için bu cemiyetlerin açtığı mekteplerden bina vergisi alınmıştır. Fakat sonradan Bakanlık, eski telâkkisini değiştirmiş ve bu cemiyetlerin umumî maariife hadim olduğunu kabul etmiştir. O tarihten sonra da bu mekteplerden bina vergisi alınmamıştır.

2. — Kazanç Vergisi Kanununa göre (Millî Eğitim Bakanlığının resmî tedaris programlarını ve talimatnamelerini aynen kabul eden hususi ilk ve orta tedarisat mektepleri ve liseler ve meslek mektepleri) kazanç vergisinden istisna edilmiştir. Azlık mektepleri ve eenebi

mektepleri Maarif Vekâletinin resmî programlarını aynen kabul etmiş olmadıkları için bugün kazanç vergisine tâbidirler.

3. — Kanun tasarısı, hususi mektepler arasında eenebi mekteplerini bina vergisinden olduğu gibi kazanç vergisinden de istisna etmek ve (Millî Eğitim Bakanlığının resmî programlarını aynen kabul eden) kaydı yerine (öğretim programlarıyla yönetmelikleri Millî Eğitim Bakanlığınca onanan mektepler) kaydını koyarak bu istisnayı, temin eylemek istemektedir.

4. — Tasarının geçici maddesinde de bu mektepler için şimdiye kadar yürürlükte bulunan kanun hükmü dairesinde tarhedilmiş olan kazanç vergileri makale şâmil olarak affedilmektedir.

5. — Lozan Muahednamesine bağlı ikamet mukavelesine mâtuf olmak alâkalı Devletlere verdiğimiz mektupta 1914 yılında mevcut yabancı mekteplerinin mevcudiyetini tanımış ve vergi bakımından bunlar hakkında farklı muamele etmemişi kabul etmiş ve bu taahhütlere de riayet eylemiş bulunuyoruz. Ancak bu ikamet mukavelesinin ve ona mâtuf mektubun müddeti 1930 yılında bittiği için eenebi mektepleri hakkında bugün hiçbir ahdi mecburiyetimiz yoktur.

Bundan ötürü mektepler hakkındaki muameleyi, doğrudan doğruya milletlerarası münasebetlerde cari usüllere, yani karşılıklı muamele esasına ve bu mekteplerin bizim bakımımızdan teşvik ve yardıma muhtaç olup olmadıklarına göre tâyin etmekte serbestiz.

Eenebi mekteplerinin mensup oldukları Devletler, bize aynı hak ve muafiyetleri vermiyorlarsa bizim de bu mekteplere vergi muafiyeti tanımamamız icap eder. Oteyandan bunları vergiden istisna etmek demek teşvike lâ-yık olduklarını kabul etmek manasına gelir. Halbuki bu nokta İhtisas Komisyonu olan Millî Eğitim Komisyonunca tetkik edilmiş değildir.

Bundan ötürü, mevzuun (karşılıklı muamele) esas bakımından ve (bu mekteplerin teşvike lâ-yık olup olmaması) noktasından tetkiki isabetli olacaktır.

Urfa
E. Tekeli

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 3 ncü maddesinin 14 ncü fıkrasının değiştirilmesine ve aynı kanunla 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununa birer muvakkat madde eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 3 ncü maddesinin 14 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Fıkra 14 : «Hususi akıl ve frengi hastaneleri ve verem sanatoryomlarıyla umumî maariife hizmet etmekte oldukları Maarif Vekillîğince kabul edilen hususi ana okulları, ilk ve orta okullar, liseler ve diğer meslek okulları.»

MUVAKKAT BİRİNCİ MADDE — Birinci maddede yazılı muafiyet şartlarını haiz olan okulların henüz tahsil edilmiyen kazanç vergileri (Asgari vergi dâhil) ve zamlar terkin olunur.

MUVAKKAT İKİNCİ MADDE — 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununa aşağıdaki muvakkat hüküm eklenmiştir.

Bina Vergisi Kanununun 3 ncü maddesinin 5 ncü fıkrasında yazılı muafiyet şartlarını haiz olan umumî maariife ait binaların bu şartların tesbiti tarihine kadar geçen müddetler içinde tahakkuk ettirilip de bu kanunun meriyeti tarihine kadar tahsil edilmemiş olan bina vergileri ve zamları terkin olunur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 3 ncü maddesinin 14 ncü fıkrasının değiştirilmesine ve aynı kanunla 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununa birer muvakkat madde eklenmesine dair kanun

MADDE 1. — 2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun üçüncü maddesinin 14 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Fıkra 14 : (Hususi akıl ve frengi hastaneleri ve verem sanatoryomlarıyla umumî maariife hizmet etmekte oldukları ve tedris programlarıyla talimatnameleri Maarif Vekillîğince kabul edilen hususi ana okulları, ilk ve orta okullar, liseler ve diğer meslek okulları).

MUVAKKAT BİRİNCİ MADDE — Birinci maddede yazılı muafiyet şartlarını haiz olan okulların henüz tahsil edilmiyen kazanç vergileri (Asgari vergi dâhil) ve zamları terkin olunur.

MUVAKKAT İKİNCİ MADDE — 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununa aşağıdaki muvakkat hüküm eklenmiştir :

(Bu kanunun birinci maddesinde yazılan okullardan, 1837 numaralı Bina Vergisi Kanununun üçüncü maddesinin beşinci fıkrasındaki şartları haiz olanlara, bu şartların tesbiti tarihine kadar geçen müddet için tahakkuk ettirilip henüz tahsil edilmemiş bulunan bina vergileri ve zamları terkin olunur.

İKİNCİ MADDE — Hükümetin teklifi aynen.

Hü.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

29. V. 1944

Bş. V.	Ad. V.
Ş. Saracoğlu	R. Türel
M. M. V.	Da. V.
A. R. Artunkal	Hilmi Uran
Ha. V.	Ma. V.
N. Menemencioglu	F. Agrali
Mf. V.	Na. V.
Yücel	Sırrı Day
İk. V.	S. İ. M. V.
Fuad Sirmen	Dr. H. Alataş
G. İ. V.	Zr. V.
Suad H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.	Ti. V.
A. F. Cebesoy	C. S. Siren

İç. K.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Hükümetin teklifi aynen.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

*Bina Vergisi Kanununa geçici
bir madde eklenmesi üzerine ka-
nun tasarısı*

MADDE 1. — 4. VII. 1931 tarihli ve 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

(Bu kanunun üçüncü maddesinin 5 nci fıkrasında yazılı şartları haiz olan mektep binaları için bu şartlarla belirtildiği tarihe kadar geçen süreye

ilişkin olmak üzere salınmış olup bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar alınmamış olan bina vergileri ile zamları terkin olunur.)

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

*Kazanç Vergisi Kanununun 3
ncü maddesinin 14 ncü fıkrası-
nın değiştirilmesi üzerine kanun
tasarısı*

MADDE 1. — 22. III. 1934 tarihli ve 2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 3 ncü maddesinin 14 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

(Özel frengi ve akıl hastaneleriyle verem sanatoryumları, genel öğretime hizmet etmekte oldukları ve öğretim programlarıyla yönetmelikleri Millî Eğitim Bakanlığınca onanan özel ana okulları, ilk ve orta okullar, liseler ve diğer meslek okulları.)

GEÇİCİ MADDE — Birinci

maddede yazılı şartları haiz okullara bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar olan süre için salınmış olupta henüz alınmamış bulunan kazanç vergileri (Asgari vergi dâhil) ve zamları terkin olunur. Sözü geçen okullara bu tarihten sonra mezkûr süre için vergi salınmaz.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.